

# מבאר הסופר

## עיונים בדברי מרן החתם סופר זי"ע

### ♦ חתם סופר ♦

#### לשבת חזון שנת תק"ן לפ"ק

במס' מגילה ה' ע"ב קאמר, רבי ביקש לעקור תשעה באב ולא חודו לו חנמים. ובתוס' ד"ה ובקש וכו', קשה היכי סלקא דעתך דהאי תנא היה רוצה לעקור תשעה באב לגמרי וכו', אי נמי יש לומר רצה לעקור מתשע ולקובעו בעשירי כדאמר ר' יוחנן (תענית כ"ט ע"ב) אילו הואי התם קבעתיה בעשירי, ע"ש. ויש לדקדק, דהא טעמא דהוה בעי לקובעו בעשירי משום דרובו של היכל בו נשרף דבתשע ערב הציתו בו האור והיה שורף עד עשירי בחצי היום, ואם כן מאי טעמא לא קבעוהו באמת בעשירי, ובמאי פליגי.

וה"ל דבכבודות נ' ע"א אמר ר' אושע' ביקשו לגנוז כל כסף וזהב שבעולם מפני כספה וזהבה של ירושלים עד שנוצאו לו מקרא מפורש ובאו בה פריצים וחללוהו (כיון שבאו בה פריצים חללוהו), ופי' הרמב"ן במלחמות ה' בעבודה זרה ג"ב ע"ב (כ"ד ע"א מדפי הריף) דגוי קונה בשביה דבר תורה דכתיב (במדבר כ"א א) וישב ממנו שבי וגו' ה"א כיון שקנאו הגוי יצאו לחולין. והשתא לכאורה כיון שהציתו האור בהיכל בט' לעת ערב כבר יצאו לחולין ואין להתאבל אלא על תחלת השריפה וא"ש, אך שם בע"ז ג"ב משמע קצת דרבי לית לי הך דרשא דובאו בה פריצים, ע"ש גבי כלים ששמשו בבית חזוני ע"ש נהי דיש לדחות, מ"מ לפי ה"א של הך דרבי (בקשו) לעקור מט' (בלל"ה) יש לומר כך, ודק.

חת"ס החדש (עני קד"ר) [מכתי"ק]

במ"ש מרן ז"ל דמשמע קצת דרבי ל"ל הא דבאו בה פריצים וחללוהו

ג' במ"ש מרן ז"ל דבגמ' ע"ז (ג"ב ע"ב) משמע קצת דרבי לית ליה הך דרשא דובאו בה פריצים וכתב עלה 'נהי דיש לדחות' מ"מ א"ש ההוא [דר"א] שביקש רבי לעקור ת"ב מתשע לעשירי [כת' השני של התוס']. וכ"כ בפרשתן (ה"ו לעיל) דבגמ' שם משמע דלית ליה לרבי הא דבאו בה פריצים וחללוהו. נראה ביאור הדברים, דבגמ' שם מב' דס"ל לרבי דמדובר אסור להשתמש במקדש בכלים דבית חזוני אע"פ שלא נאסרו מה"ת, ובגמ' שם אמר' מסייע ליה מהא דגנוז בית חשמונאי אבני מזבח ששקצו אנשי יון והנך אינם אסורין מה"ת שהרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואבני מזבח ברשות הקדש קאי, ובגמ' שם אמר רב פפא [לדחות הראיה ה"ל] דהתם קרא אשכח ודרש דכתיב ובאו בה פריצים וחללוהו וא"כ נפקי לחולין וכשנשתמשו בהן לע"ז נאסרו מה"ת, ע"כ תורף הסוגיא שם לפירש".

ונראה דמזה מכאן מרן ז"ל דמשמע קצת דלית ליה לרבי הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו, דאל"ה לית ליה סייעתא מאבני מזבח ששקצו אנשי יון, ודק"ל, ומ"ש מרן ז"ל דיש לדחות ראיה זו, נראה לכאורה מפני דרבי גופיה לא מייתי סייעת' מאבני מזבח אלא הגמ' אייתי ליה, ומדחיית רב פפא עדיין לא נסתר שיטת רבי שהרי מעולם לא יסד דבריו על הך דאבני מזבח, וק"ל. ועי' מ"ש מרן ז"ל בתשו' א"ח סי' ל"ג (ה"ו לעיל או יפלא אות 1), וא"ש בהנ"ל. [וכי' דלא כהבנת החזון נחום (כ"ב אות 1) המובא בליקוטי הערות שם אות ה', ע"ש].

והנה לפמשנ"ת (לעיל אות ב') דאליבא דאמת לא רצה רבי לקבוע ת"ב בעשירי משום דאית ליה הך דרשא דובאו בה פריצים וחללוהו, ואדרבה ביקש לעקור מעשירי דהואיל ונדחה ידחה מטעם דכבר היה בית של חול, א"ש בהנ"ל דאליבא דאמת יש

בזה דבמק"א נקט מרן ז"ל להיפוך ממש, והוא בתשו' א"ח סי' קס"ב (מיום ט"ו למב"י תקצ"ב לפ"ק), וז"ל: וכבר כתבתי במק"א דהך מ"ד [דרובו של היכל נשרף כיו"ד אב] ס"ל כיון שבאו בה פריצים נתחללו במס' ע"ז ג"ב ע"ב, וא"כ מכיון שהודלק ביום ט' מיד נתבטלה קדושתו ואין מקום ליום י"ד ועל כן הוה ס"ל לרבי פ"ק דמגילה (ה' ע"ב) כיון דנדחה ידחה, עכ"ל. מובאר מדבריו דנקט דרבי ס"ל הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו ולהכי ס"ל דאין מקום לקובעו בעשירי, ולכאורה היא ממש היפוך הדברים הנ"ל. אלא שבאמת קושיא מעיקרא ליתא, דיעוי' בגמ' מגילה (שם) דאיתא, אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא רבי נטע נטיעה כפורים ורחץ בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז ובקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו, אמר לפניו רבי אבא בר זבדא רבי לא כך היה מעשה אלא תשעה באב שחל להיות בשבת הוה ודחינהו לאחר השבת ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה ולא הודו חכמים, קרי עליה טובים השנים מן האחד, ע"כ. והנה התוס' (הנ"ל) מפרשים מאי דקס"ד לר"א בדעת רבי ופירשו דביקש לעקור מתשע ולקובעו בעשירי כריו"ח, ועי' מפרש מרן ז"ל (במאמר דידן, ובשאר דוכתי הנ"ל) דההוא אמינא של רבי אליעזר בדעת רבי היתה דלית ליה הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו וע"כ רצה לקובעו בעשירי שבו נשרף רובו של היכל דקאי בקדושתיהו. אך כ"ז למאי דקס"ד לר"א וכש"כ, אולם אליבא דאמת הרי מסקינן בגמרא דרצה לעקור רק כשחל ת"ב בשבת מטעם דהואיל ונדחה ידחה, ולזה כתב מרן ז"ל (בתשו' א"ח סי' קס"ב) לפרש שהוא משום דבאמת ס"ל לרבי הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו וע"כ אין מקום לקבוע ת"ב כשנדחה ליום עשירי, וק"ל.

#### או ימלא

א. [ר"ת: וגזירת הכתוב]. ב. אין לו מובן לכאורה, שהרי בא לפרש ת"י השני של תוס' דלא ביקש לעקור לגמרי אלא לעקור מתשע ולקובעו בעשירי, וגם בהעתקת הגרי"ש זצ"ל ליתא. ג. חלק ממאמר זה העתיק הגרי"ש זצ"ל (מצילום ח"ת) בשער יוסף (פרשת עמ' ט"ו), ע"ש. [וחלק זה הוגה כאן ע"פ העתקתו אף התיבות היתרים ביח"ס החדש] שמנו בסוגריים. וכדאי לציון כי מה שנכתב להלן (בפנים סמא א' עד אות ג' ונ"ד בכלל) מצאתי אח"כ בשער יוסף (שם) שרמזו לעיק' הדברים בקצירת האומר, ומ"מ אין ביהמ"ד בלא חידוש. (והנה דמ"ש בליקוטי הערות לתשו' א"ח סי' קס"ב בשם הגרי"ש זצ"ל סותר למ"ש בשער יוסף שם, והעיק' כמ"ש בשער). ד. בעיק' ד' תוס' יל"ה ע' דר' יוחנן היה תלמידו של רבי (בפסחים ג' ע"ב) וא"ש ההוא דר"א דריו"ח כרביה, וק"ל. ה. כפי השערת הגרי"ש זצ"ל שם. ו. [ר"ת: מהיכי תיתי]. ז. בתשו' א"ח סי' ל"ג (מיום ד' המזח תקפ"ה לפ"ק) חזר על דברים אלו בקיצור נמרץ, וז"ל: דבר בעתו בחידושי אמרתי בסוף תענית (כ"ט ע"א) א"ר יוחנן א' הוינא התם קבענא בעשירי משום שרובו של היכל בו נשרף, וצ"ל דאגן ס"ל דבאו בה פריצים נתחלל נמצא משלטו בו זרים בט' והציתו בו האש מיד יצא לחולין נמצא בעשירי נשרף בית חול ע"כ לא קבעוהו בעשירי, והנה בע"ז ג"ב ע"ב הנ"ל בעא מיני ר"י בן שאול מרבי יע"ש ועלי' תסוב הך דובאו פריצים, י"ל עם מ"ש תוספות מגלה ה' ע"ב ד"ה ובקש וכו' א"נ י"ל וכו', וק"ל. עכ"ל. [ונתבאר להלן בפנים]. ובתשו' י"ד סי' רל"ג כתב, וז"ל: ומאז אמרתי מאי דארי' במס' תענית אלו הוינא התם הוה קבענא בעשירי שרובו של היכל בו נשרף וכ"כ תוס' פ"ק דמגילה שוה היה דעת רבי לעקור ט"ב מתשע ולקובעו בעשירי ולא הודו לו חכמים ד"ל משה"ה לא הודו לו משום שכיון שהציתו בו האש מיד יצא לחולין ע"י שליטת פריצים ומה שנשרף רובו הוא בית חול ולא קודש ע"כ ההתחלה היא עיקור ורואי' לקבוע בט', ויעי' ה"ה ר"ה ורמב"ן במס' ע"ז שם (ה"פ ג"ב) בענין מעילת גוים ומחובר ואין להאריך יותר בזה, עכ"ל. [ילה"ע כי התשובה הנ"ל הוא בלי תאריך, והגרי"ש זצ"ל (בשער יוסף בפרשת הנ"ל, ובדרשות לו א' בתקדיק לפ"ק, ע"כ) נקט שהוא משנת תקפ"ז לפ"ק. אולי שיער כן מפני שהזכיר בתוכה תשובה אחרת (י"ד סי' רל"ה) מב' סיון תקפ"ז לפ"ק (ובמהדורה דנפס הקפ"ז, ואינו יודע אם הגיהו ע"פ כתי' [א] ע"פ שער יוסף בדרשות לו א' הנ"ל, אך במהדורה תיקנו שם לכתוב 'תקפ"ז') או שהוא טעות הדפוס (וכן מסיבה)]. אך עכ"פ ברור שנכתב בין שנות תקפ"ז - תקצ"ד לפ"ק, כי הג"מ עמדם חסידא זצ"ל נסתלק בט"ו חשוון בו, ע"י דרשות לו א' הנ"ל הספד עליו]. וראשית פרי עטו בענין זה לכאורה הוא במאמר דידן משנת תק"ן לפ"ק. ח. לכאורה כוונתו להניי מאמרים שהבאנו לעיל דמבואר עכ"פ יסוד זה דלמ"ד באו בה פריצים וחללוהו נפקע קדושת הבית מיד בהצותה. ט. כנלענ"ד ישוב הדברים בפשיטות, ושרי' בליקוטי הערות (א"ח סי' קס"ב) שהביא כע"ז בשם הגרי"ש זצ"ל. אך מ"ש שם להקשות מדבריו בתשו' א"ח סי' ל"ג (שה"ל לעיל) ש' ליישב וית' להלן (בפנים אות ג', ד"ה ונראה).

לדחות הראיה הנ"ל מהגמ' בע"ז, וכל הראיה הוא רק להבין מאי דקס"ד לר"א בגמ' מגילה (סו) בשיטת רבי, ודוק.

**במ"ש מרן ז"ל בשם הרמב"ן דבאו בה פריצים וחללוהו הוא מגזי"ח דיושב ממנו שבי**

**[ד] במ"ש מרן ז"ל דבאו בה פריצים וחללוהו פירשו הרמב"ן (במלחמות ה' בע"ז סו) דגוי קונה בשביה ד"ת וכיון שקנאו הגוי יוצא לחולין. צ"ב מה רצה להוסיף בזה, הרי זה כבר מבואר ברש"י שם דנפקי לחולין. ולולד"מ נראה לומר דכוונת מרן ז"ל להמשיך דברי הרמב"ן שם הדבית עצמה נתחלל מקדושתו וזוהי מוכיח דלא כהר"ה שם דמבאר טעמא דחלולא היא מלתא דדין מעילה, וז"ל הרמב"ן שם: ועוד שהרי בית המקדש עצמו יצא מקדושתו על ידם ונעשה חול דהא בבית דכתיב ובאו בה פריצים וחללוהו והתם אין בו מעילה אלא ודאי ועל ידי עובדי כוכבים יצאו לחולין דקרא בעובדי כוכבים כתיב שהרי נביא מתנבא על המקדש שיהרב ואמר שיעצא לחולין על ידם וגזירת הכתוב היה הכל אף על פי שאין מעילה בקרקעות ואף על פי שאינם בני מעילה, עכ"ל וע"ש. ומה הביא מרן ז"ל דאין להתאבל אלא על תחילת שריפת ביהמ"ק, דאילו מדברי רש"י אין הכרח שביהמ"ק עצמו נתחלל מקדושתו, דלא שמענו מדברי רש"י אלא דכלי המקדש יצאו לחולין, ודוק.**

#### בדברי הגר"ח

**דאם נחסר מקדושת המקדש במקום אחד נפסל כולו**  
**[ה] בדברי מרן ז"ל מבואר לכאורה דנקט דמאן דלית ליה הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו א"כ בעשירי באב עדיין עומד ביהמ"ק בקדושתו ולא נתחלל. והנה יעוי' בדברי הגר"ח בספרו (פ"א ה"י מהל' כיהב"ח) דמבואר דאם נחסר קדושת מקדש אפילו במקום אחד הוא ליה נחסר מידת המקדש וממילא נפסל כולו, וז"ל: ונראה דהרמב"ם ס"ל דאם נימא דרצפה עלינוהו לבד הוא דקדיש א"כ בנעקרה האבן נפסלה כל העורה דכיון דאותו מקום שנעקרה האבן חסר ביה קדושת מקדש א"כ ממילא חסר ביה קדושת המקדש א"כ ממילא חסר בה מדת המקדש והכל בכתב נאמר במקדש, דכולו כמו שהוא נתקדש וכן צריך להיות כולו בקדושתו ואלא"ה מיפסיל, עכ"ל וע"ש בבאור מח' רש"י והרמב"ם בזה אי אמרינן דנפסלה מקצתה נפסלה כולה. עכ"ל לפי"ד הגר"ח ז"ל לכאורה אף בלאו הך דינא דבאו בה פריצים וחללוהו כבר יצא הבית מקדושתה מתחילת השריפה כיון דודאי נחסר מידת המקדש, וי"ע. [ובעיקר"ד הגר"ח שם דהכל בכתב מעכב, ע"י מש"כ בגל' י' (ובאו ימלא שם אות ט"ז)].**

**בענין אי ביאת פריצים גורם להפקעת קדושת הבית או להפקעת קדושת המקום**

**איברא לכאורה יש לדון דאיכא נפק"מ בזה, והוא, דאי משום דינא דהכל בכתב הרי נראה ברור דע"פ קדושת המקום לא פקעה אלא קדושת הבית, דאע"ג דקדושת הבית מתאיל תלי בקדושת המקום (וכש"כ בד' הגר"ח סו) מ"מ הא דאין קדושת המקום אינו תלוי בקדושת הבית וכדמוכח מהא דמקריבין אע"פ שאין בית. אך אם הפקעת קדושת הבית הוה מל"ת דבאו בה פריצים וחללוהו וכד' הרמב"ן, י"ע אם היינו נדפוק קדושת הבית גרידא או דגם קדושת המקום נפקעה, ולפ"ר אין הכרע בל' הרמב"ן בזה.**

**ושמעתי בזה ממו"ר הגר"א הלוי שליט"א שאביו הגר"ד זצ"ל נסתפק בזה, והראה להגר"ד דברי הרמב"ן במכות**

(י"ט ע"א, סו"ה א) גבי קידשה לשעתה ולא קידשה לעת"ל שכ' בזה"ל ואיכא למימר קדושת הארץ קדשה לעתיד לבא אבל קדושת העיר והבית בטלו משבאו פריצים וחללוהו, ע"ש. ולכאורה מבואר מדע"ז הדין דבאו בה בפריצים וחללוהו פקע גם קדושת המקום, אך הגר"ד דחה ראיה זו דאפשר דאין כוונת הרמב"ן לדינא דבאו בה פריצים וחללוהו אלא דנקט לשון זה לומר דמשעת החורבן פקעה קדושת המקום למ"ד לא קדשה לעת"ל, ודוק.

**ומתו"ד הגר"א הבנתי דבשלשון הריטב"א (מכות סו) קשה לדחות כד' הגר"ד, ויעוי' בריטב"א שם שחולק על הרמב"ן וכתב בזה"ל 'ולכא' לתרוצי דההיא דהתם דסבר קדשה לעתיד מיירי לענין קדושת הארץ לתרומות ומעשרות והכא דמיירי לענין קדושת הבית לא קדשה לעתיד לבא כי משבאו בה פריצים וחללוהו, ע"ש. ומדקדוק לשון משמע דנקט בד' הרמב"ן דסיבת הפקעת קדושת המקום הוא מל"ת דבאו בה פריצים, ודוק.**

**והנה מדברי מרן ז"ל במק"א מבואר לכאורה דנקט כן דע"י הדין דבאו בה פריצים וחללוהו פקעה קדושת המקום ולא רק קדושת הבית, והוא בתשו' יו"ד ס' ר"ג, ע"ש שהאריך בש' הרמב"ם דמקום המקדש קאי בקדושתו גם בזה"ל, ובתשו' שם כתב בזה"ל 'ואולי יטעון הרמב"ד בזה כתיב ובאו בה פריצים וחללוהו כיון שבאו פריצים נתחללה בקדושתה והוא בש"ס ע"ז דף נ"ב ע"ב, ע"ש. ומד' הריטב"א הנ"ל את ליה מיעתא בזה'.**

**ודאיתנא להכי, אולי י"ל דדוקא משו"ה אין להתאבל על שריפת רובו של היכל בעשירי דהוה כבית של חול לגמרי, אך אם משום דינא דהכל בכתב הרי מ"מ הוה להו אבני הבית קדושים בקדוה"א כד' רמב"ן (כע"ז סו) וגם קאי בקדושת המקום, ודוק היטב.**

#### קט' בדברי מרן ז"ל

**דר' יוחנן ס"ל בנדרים הך דבאו בה פריצים וחללוהו**  
**[ו] מדברי מרן ז"ל משמע דר' יוחנן דאמר שהיה קובע ת"ב בעשירי מפני שרובו של היכל נשרף בו, לית ליה הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו, דאי הוה אית ליה הך דרשא לא היה קובעו בעשירי דבו נשרף בית של חול. ועל זה הקשו"ה מהא דאיתא בנדרים ס"ב ע"ב דארב"ח נשתמה דר' יוחנן כל המשמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם קל וחומר ומה בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו כלי חול שנאמר ובאו בה פריצים וחללוהו כיון שפירצום נעשו חול נעקר מן העולם דכתיב כהן בלילאי קטיל בלשצר, המשמש בכתרה של תורה שהוא חיו וקיים לעולם ע"ל אחת כמה וכמה, ע"ש. הרי מבואר להדיא דר' יוחנן אית ליה הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו, וצ"ע.**

**ואולי י"ל בזה, דהנה ש' הר"ה (ע"ז סו) דהא דאבני מחבב ששקצו כו' היינו ע"י דין מעילה, וע"כ פ"י דהא דבאו בה פריצים וחללוהו היינו פריצי ישראל, משום דעכו"ם לאו בני מעילה הוי, ע"ש. והקשו דאחרונים"ל דלאכא מפורש בגמ' נדרים (ה"ג) דבאו בה פריצים וחללוהו היינו פריצי עכו"ם כבלשצר. וראיתי בס' אור גדול [ממניסן] (יומא פ"ז מ"ד, בס"ד) שהקשה כע"ז באופ"א, דהרי כ' הר"ה דכיון דבכלי שרת יש מועל אחר מועל ע"כ לא נפקי לחולין ע"י פריצים ובנדרים שם מב' דגם ככ"ש אמרינן באו בה פריצים כו', ותו"ש שם דלאו דוקא קאמר שנעשו חול רק שנתחלל כבר בעבירה ע"י פריצי ישראל דהוה עיקר הראי' מהפסוק דבאו בה פריצים דנתחללה מקודש בעבירה ע"י פריצי ישראל, ע"ש. ולפי דבריו לק"מ מההוא בנדרים, וק"ל". אמנם בדברי מרן ז"ל במק"א (הו' בשער יוסף פרשתו סו) מבואר דנקט דרי"ח כנדרים א"ת עלה מדין באו פריצים וחללוהו וכפשוטו הגמ', וא"כ אכתי צ"ע.**

## על פי הבא

הערות והארות שנתקבלו

### בדברי מרן ז"ל

**פ' מטות דלא האכילו את השביות נבלות וטרפות**  
**[תגובה לגיליון ט"ז]**

**במה שרצה לפרש ד' החת"ס שלא ביטלו גו"ט משום שהיתה דעתם לגיירם. ע' יומא פה. רש"י ד"ה להאכילו נבילות שמפורש מדברי שמואל להאכיל נבילות לגוי אף שדעתו לגייר, ע"ש [ומש"כ רש"י שצריך לגייר ע' במד"א ושפ"א אך אינו נוגע לנדון].**

**ובכלל מה שרצה להעמיס בד' רש"י שדעתם לגיירם אינו מוכרח, כי י"ל כוונתו דבאם יתגיירו יה' נוהג דין טומאה, וע' יבמות ס: דלרש"י כוונת התורה החיו לכס היינו נישואין ואו ודאי צריך לגיירם אבל לרבנן כוונת הכתוב לשפחות ולעבדים, וכ"ז בדרך היתר אבל אין מפורש שכן עשו או שדעתם היתה לכך, ובדואי לרבנן דקי"מ"ל כוונתיהו לא נתפרש גירות כלל אלא לשפחות.**

**ואולי כוונת החת"ס ע"י המבאר ביו"ד ק"ז ס"א ברמ"א שאסור להאכיל לפועליו נבילות דזה מקרי סחורה והש"ך שם מפקפק ודעתו דרק מתנה אסור דמקרי מוכר, וע' בט"ז שם סק"א שדן אם הוא אסור תורה, ובפת"ש סק"ו בשם החת"ס בכמה תשובות שהוא אסור תורה לפי דעת רוב הפוסקים. ונרא' דה"א אם יש לו גו"ט ברשותו באופן שלא נדמנו אצלו שאסור ליתן לכתחילה לגוי שנחשב כמוכר להם. והנה בכאן היה דין תניה שהרי לא היו חייבים במזונותיהן כלל אפילו אם כבר נעשו שפחות שלהם שאין האדון מחוייב במזונות עבדו ושפחתו הכנענים מן הדין, וא"כ גם הש"ך מודה שאסור.**

**ואולם עדיין יתכן באם שחטו ונמצאו טריפות דהו"ל כנודמן לידיו דמותר למכור לנכרי, אלא שאין זה מצוי דרוב אינם טריפות ואולי לזה נתכוון החת"ס שהביא ש"מסמטא" לא האכילים טריפות ולכן לאחר כמה ימי ביטול לא חשש משה שנתבטלו טריפות דאולינן בתר רובא, וכ"ז דא"כ אפשר לפרש ד' החת"ס ז"ע.**

**בברכת צלח ורמז על דבר אמת ויזכה להפיק מעניינותיו חוצה בבקיות וחריפות גידול תורה ויאדיר.**

**שמואל צבי יפה שלענייננו - לונדון יצ"ו**  
**א"ה: מ"ש מעכ"ת שליט"א דמרש"י יומא מבוא' דאין אסור להאכיל נבילה לגוי שדעתו לגייר, הוא מילתא דפשיטא, ועל אלה על הדעת לומר שיש אסור דבריו, וכמס"כ להדיא. אלא דכתבנו דאולי מה שלא רצו להאכילם נבלות היתה מטעמא דטמטום הלב. ומ"ש מעכ"ת שליט"א דברש"י אין הכרח שהיה דעת ישראל לגיירם, נכון שאין בזה הכרח אך עכ"פ כ"ה משמעות הדרשא דאתם ושביתם, דא"ל"ה מאי רבותא, הרי פשוט דאם יתגיירו ינהג בהן טומאה, אך אם נימא דהיה בדעתם לגיירם א"ש דע"כ נצטוו בהם להדיא (ועי' בספרי אותם ושביתם מה אתם ב"ב ברייתא אף שביים כ"ב, ועי' גבי"ש שם, והלח"ל א"ש [ומישיב גם שו"ת ה"ר ב"רש"י, ודוק, אולם לכאן מקור דברי רש"י בספרי ודוק ס"ה]. ומ"ש מעכ"ת מיבמות ס' ע"ב [וכ"ה בסתומא י"א ע"ב] דלרבנן לא נתגיירו וקילי כוותיהו, אין הכרח שם דלא נתגיירו אלא דמפורש החיו לכס לעבדים ושפחות, ויהיה א"כ שהיה מוכח מידת דתגייירו עכ"פ לעבודת, וא"כ לא גרעי מנשים דיש בהן משום טמטום הלב, (ועי' והפאה סתומות שם. הו' [מקפת] בתוס' יו"ד י"ד ס' רכ"ז, וד"ה גמ' וע"ש כפי רבנו הלל על הספרי הנ"ל, ובענין הלל שם ז"ל, ודוק).**

...

### בדברי מרן ז"ל דכלי מדין היו ב"י

**ע"י ביטול היתר וט"ב בר ג"ט דאיסורא**  
**[תגובה לגיליון ט"ז]**

**במה שכתבתם לתרץ דברי החת"ס ע"פ דבריו בח' סוגיות דהא דמין למנות מעל"ע של ביטול האחרון הוה מדין ג"ט בר ג"ט דאיסור ולא מדין חנ"י. לכאורה יש להוסיף לכת ולדון דהרי היו יכולים לבשל בכלים ולבטל האיסור שנתבשל בו ואף דלא ידעין כמה בלע (וג"ה אם הוא מדאורי"ה) ובקדירה קי"ל בכ"מ אין בקדירה ששים כנגד דפנותיה, מ"מ בכלים שונים כגון כף וכד' ל"ל הכי וגם בקדירה דנחושתה דק ורחבה גדול (עי' בב"י יו"ד י"ד ס' צ"ג) היו יכולים לבשל בו ולבטל האיסור.**

**ואלא אי נימא דאכתי היה אסורים לבשל בכלי מדין דאין מבטלים איסור לכתחילה, זה יהי מיתלי תלוי במחלוקת הראב"ד ושאר ראשונים (תוס' רשב"א רא"ש ור"ן) דהראב"ד ס"ל דהוה דאורי"ה ושאר ראשונים נתקלו עליו (עי' ש"ך י"ד צ"ט סק"ו).**

**ועדיין צ"ת במש"כ החת"ס בתשו' (ח"מ ס' כ"א) וז"ל, ולע"ז דלכטל יבש ביבש במינו ברוב אפי' באלף א"ת איסור דאורייתא הוה כלי ספק מהוה טעמי גופי, דא"כ אין משכחת לכלל תשליכין ולגזר אשר בשעריך תתננה ואכלה לאל כל א' יערכנו חד בתרי באופן שלא יכיר האיסור ואין זה כוונת התורה, ולא פליגי תוס' והראב"ד איסור ביטול א"י דאורייתא הוה אסור ברוב אפי' כלי במבטלו לח בלח כס' שבטל האיסור וכלה ועבר מן העולם בזה איכא למ"ד דמן התורה מותר לעשות כן, אבל לבטל ברוב ביבש שהאיסור נשאר בעין בעולם ואפשר לנפוע בגוף האיסור זה בודאי אסור מן התורה, עכ"ל וע"ש.**

**ולפי מה שכתבת קשה למה הביא ממרחק לחמו, הלא מפרשת גיעול' נכרים גופא מוכח דאין מבטלים איסור לכתחילה הוה דאורייתא, ואף בלח בלח.**

**ותשו"ח חן לו על העבודה הנפילה להשמיט קולן של סופרים ולבאר בטוטר"ד ובעומק העיון.**

**ישראל שלמה ביברפעלד ירושלים ע"ה ק"ח**  
**א"ה: לפ"ר נראה דאף לפשטנ"א אין הכרח מעניול' מדין דא"מ איסור לכתחלה מה"ח, דעכ"פ משום סתם קדרה דליכא ששים נגד דפנותיה נתייבחי להגעילם, אולם ע"י גדול מרבבה ס' צ"ד בש"ך סק"ב, וצ"ע ככ"ז.**

♦ **ב' ואתחנן ופ' עקב הבעל"ט לא יודפסו הגליונות. הרצעה לקבלם יפנה לכתובת/פקס דלמטה** ♦

### או ימלא

**י. ועי' באור שמח (פ"ה ה"ו מתעניין, בס"ד) שכיון לדברי מרן ז"ל בהא דלא קבעו בעשירי משום דבאו בה פריצים כו', וז"ל: והנה נראה לומר עוד בודע' ר' יוחנן שהבית נשרף בעשירי, משום דבאמת אמרו בעו"ז נ"ב ע"כ דעל כלי שרת באו פריצים וחללוהו, וכן הכא נמי כיון שנשרף הבית נפקע קדושתו, ותו היה נשרף בית של חול, משום דבאו פריצים וחללוהו, אבל ר' יוחנן סבר דקדושת הבית קיים אף בחורבנו, וברבינו דהמקריב בזמן הזה חייב, בזבחין ק"ז ע"ב, א"כ עיקרו נשרף בעשירי, ודוק. עכ"ל הרא"ש. וגם מדבריו משמע קצת דנקט ג"כ דאי אמרינן באו בה פריצים פקע קדושת המקום, ודוק. וי"ל ע"ז זכ"ל לכאן מיוחד מהו, דלפ"ז מאן דאית ליה קדשה לשעתה וקדשה לעת"ל בע"כ לית ליה הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו, וצ"ע. יא. כן הק' בשער יוסף שם, ובתשו' מהרי"ך [דושניסנא] ח"כ ס' י"ז בשם הג"מ אברהם האל, דלפ"ז מאן דאית ליה קדשה לשעתה וקדשה לעת"ל בע"כ לית ליה הך דרשא דבאו בה פריצים וחללוהו, וצ"ע. יב. ועי' בתשו' דברי חיים (א"ח ח"כ ס' י"ז) שנשאל ע"י חשן בשם החזון נחום. בהגהות יעב"ז בנדרים (סו), ע"ש. יג. וכן מתו"ר לפי"ד הדברי חיים שם דרי"ח לא איירי כלל בכלי שרת, בע"כ לא איירינן בדינא דבאו בה פריצים וחללוהו, ודוק. ועי' חזון נחום א"ח ס' ב' אות ו' והלאה שהתפלא מאד ע"ד מרן ז"ל דקושיא הנ"ל, ובחדא מחתי הביא תשו' ה"ח הנ"ל לאביו זצ"ל, ופלא שלא הרגיש דלפ"ד ה"ח לק"מ. [אך בלא"ה י"ל ע"ד דעיקר"ד מרן ז"ל בנינו על ש' הרמב"ן (כע"ז סו) דפליג אר"ה, ולרמב"ן הרי הגמ' בנדרים א"ש כפשוטה, ודוק].**

להערות והארות ולהירשם לקבלת הגליון  
ניתן לפנות באימיל: [chassamsoufer@gmail.com](mailto:chassamsoufer@gmail.com)  
הערות יתקבלו בברכה גם במספר פקס 44208069877

♦ כל הזכויות שמורות ואיסור השעת נגמל ידוע כל הרצעה להעתיק יבוא ויעתק אך יבוא נאולה לעולם (מפניו ט"ז ע"א) כב"א ♦